

3 การจัดการปลั๊กธรรมชาติของกระบือ เพื่อลดการเน่าเสียของแหล่งน้ำธรรมชาติ

● ให้เลือกวิธีการบำบัดโดยอาศัยธรรมชาติ (Natural Wastewater Treatment)

● ปลั๊กธรรมชาติต้องมีพืชน้ำช่วยในการบำบัด หรือใช้จุลินทรีย์บำบัดน้ำเสีย (EM ball)

● พืชน้ำที่ช่วยบำบัดน้ำเสีย เช่น ผักตบชวา ธูปฤๅษี กกต่างๆ สาหร่ายใต้น้ำ เป็นต้น

4 การจัดที่ให้น้ำกินที่เหมาะสมแก่กระบือ ทหารีป้องกันน้ำเสีย เช่น การป้องกันกระบือเอาเท้าจุ่มอ่างน้ำกิน หรือสร้างผนังอ่างน้ำกินให้สูงขึ้น

กรมปศุสัตว์
Department of Livestock Development

จัดทำโดย
กลุ่มวิจัยและพัฒนากระบือ
สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
โทร. 0-2653-4452
E-mail : breeding4@dld.go.th

ใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า ป่าประเทศไทยพ่อของแผ่นดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ใช้น้ำเพื่อการปศุสัตว์อย่างรู้คิด
ช่วยเพิ่มผลผลิต
เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
การใช้น้ำกับการเลี้ยงกระบือ

การใช้น้ำกับการเลี้ยงกระบือ

รอยเท้า น้ำ (Water Footprint) คือค่าชี้วัดการใช้น้ำของผลิตภัณฑ์ ซึ่งหมายถึงปริมาณการใช้น้ำในกระบวนการผลิตของผลิตภัณฑ์ ทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยคำนวณปริมาณน้ำจากผลรวมของทุกขั้นตอนตลอดห่วงโซ่ของการผลิตสินค้าและบริการ มีหน่วยเป็นลูกบาศก์เมตรต่อหน่วยต่อปี คิดมาจากน้ำ 3 องค์ประกอบคือ

โดย Water footprint ในพืช คำนวณได้จากปริมาณน้ำที่พืชใช้ (ลูกบาศก์เมตร/เฮกตาร์) ต่อปริมาณผลผลิตของพืชนั้นๆ (ตัน/เฮกตาร์) ส่วน Water footprint ในสัตว์ คำนวณได้จากปริมาณน้ำทั้งหมดที่ใช้ในกิจกรรมทุกอย่างในกระบวนการเลี้ยงสัตว์จนออกมาเป็นผลิตภัณฑ์ของสัตว์ที่สามารถบริโภคได้ เช่นในวัตถุดิบอาหารสัตว์ พืชอาหารสัตว์ น้ำดื่มของสัตว์ น้ำที่ใช้ในการทำความสะดวกออก น้ำที่ใช้ในการระบายความร้อน เป็นต้น

รูปแบบการเลี้ยงกระบือของประเทศไทย

- ส่วนมากเป็นเกษตรกรรายย่อย เลี้ยงรายละประมาณ 4-5 ตัว
- ปล่อยกระบือเลี้ยงไว้รวมกันอยู่ตามทุ่งนา หรือทุ่งหญ้าสาธารณะของหมู่บ้าน

- กลับเข้าคอกตอนเย็น เกี้ยวหญ้าเสริมให้กิน
- ไม่ทันร้อนจึงชอบนอนปลักทำให้แปลงหญ้าเกิดความเสียหาย การเลี้ยงในรูปแบบจึงเป็นไปได้ยาก

การใช้น้ำในรูปแบบการเลี้ยงกระบือของประเทศไทย

- การปล่อยกระบือเลี้ยงรวมกันต้องอาศัยพื้นที่แปลงหญ้าจำนวนมาก ไม่มีการจัดการแปลงหญ้า เกิด over grazing และต้องอาศัยน้ำจากฝน (Green water footprint) ปริมาณมากที่จะให้หญ้ากลับมาฟื้นตัว

- หญ้ามีเกี่ยวเสริมในตอนเย็น ที่ได้มาจากแปลงหญ้าสวนครัว จำเป็นต้องมีการใช้น้ำเพื่อดูแลให้เจริญเติบโตได้สมบูรณ์ตลอดทั้งปี

- ปลักกระบือต้องใช้น้ำปริมาณมาก ซึ่งเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติ (Blue water footprint) และน้ำจะกลายเป็นน้ำเสีย (Grey water footprint) จากมูล และปัสสาวะของกระบือที่ไปถ่ายรวมๆกันลงในปลัก

- กระบือมีความต้องการน้ำกินประมาณ 80 ลิตรมากกว่าโค 25-30 % ในสภาพอากาศเดียวกัน และพบว่าเพื่อการระบายความร้อนของร่างกายกระบือหากไม่มีปลักนอนแช่ กระบือ มักลงไปนอนในอ่างน้ำดื่ม ทำให้น้ำเน่าเสีย

แนวทางการลดการใช้น้ำ ของการเลี้ยงกระบือ

- 1 ปรับรูปแบบการเลี้ยงแบบผูกล่ามให้มากขึ้น จะลดการใช้ทุ่งหญ้าสาธารณะแบบฟุ่มเฟือย หรือรวมตัวเป็นกลุ่มมีการบริหารจัดการทุ่งหญ้าสาธารณะให้เกิดประสิทธิภาพ

- 2 การให้น้ำของแปลงหญ้าสวนครัว ต้องหาวิธีที่ประหยัดน้ำมากที่สุด เช่นระบบสปริงเกอร์ หรือระบบน้ำหยด

